

*Проф. др Стеван Шоџоров,
Правни факултет, Нови Сад*

Искључење члана из друштва са ограниченом одговорношћу

Резиме

У раду се анализира општи правни инстинкти искључења члана из друштва са ограниченом одговорношћу због важних или оправданих разлога, независно од кадуцирања, као посебног правног инстинкта искључења члана због неизвршења обавезе уношења улога у друштво.

Након уводних напомена размајрају се разлози за искључење који се могу сматрати оправданим, по закону и уговору о оснивању друштва. Такви разлози су неиспуњење било које обавезе члана из уговора о оснивању, независно од степености повреде, али и други оправдани разлози који се тичу личности или понашања члана, без обзира на његову кривицу. Одлуку о искључењу доноси скупутина друштва, већином од укупног броја гласова, с тим да члан друштва о чијем се искључењу одлучује не може учествовати у гласању. Аутор се залаже да гласови који припадају ипаквом члану не улазе у укупан број гласова у друштву при доношењу одлуке о искључењу и критикује законско решење према којем се одлука о искључењу не може донети у двочланом друштву.

На крају рада се размајрају корпоративноправне и имовинскоправне последице искључења. Искључењем чланство за члана престаје, али не и члански однос као такав, односно удео искљученог члана. Друштво има право да одлучи да ли ће ипак удео продати другим члановима или трећим лицима или ће га само

кућини и држави као социјални удео или повођи, а искљученом члану је дужно да исплати накнаду процињене вредности њога удела.

Кључне речи: *искључење члана, разлози искључења, одлука о искључењу, правна дејства искључења*

1. Уводне напомене

Поред иступања члана из друштва, друштво са ограниченом одговорношћу познаје још један начин једностраног престанка чланства. Тај други начин је искључење члана из друштва.

Искључење као начин престанка чланства у друштву са ограниченом одговорношћу се заснива на истом правном принципу на којем се заснива и иступање члана. Наиме, код свих трајних приватноправних, посебно уговорних односа, правило је да постоји могућност једностраног изласка из таквог односа када за то постоје важни, оправдани разлози. Како код чланског односа у капиталским привредним друштвима нема могућности отказа као код облигационих уговора закључених на неодређено време, то се у праву привредних друштва престанак чланства на основу једностране воље једне стране у чланском односу сматра неопходном алтернативом одсуства могућности његовог отказа.¹⁾

Због разлика које постоје између самих капиталских друштва, могућност једностраног прекидања чланског односа није на једнак начин уређена у акционарском друштву и друштву са ограниченом одговорношћу, без обзира што је у оба типа друштва доминантан однос који постоји између члана и друштва (члански однос) док је однос између самих чланова друштва споредног карактера. Код акционарског друштва, као изразитог друштва капитала, могућности једностраног прекида чланског односа су веома сужене. Тако једнострано прекид чланства од стране акционара није могућ (акционар се може ослободити чланства само преносом акције на друго лице), док је једнострано прекид чланског односа од стране друштва могућ, али само у поступку кадуцирања. Насупрот томе, код друштва са ограниченом одговорношћу, као капиталском друштву са јасно препознатљивим и мање или више наглашеним персоналним елементима, једнострано прекид чланства је могућ како од стране члана, тако и од друштва. Члан може иступити из друштва,²⁾ а друштво може искључити члана не само у поступку кадуцирања, већ и у општем поступку искључења због важних, односно оправданих разлога. Како су не само основи већ и последице искључења у ова два случаја различити, то се они морају посматрати као два различита института искључења. У овом раду анализи-

1. Упор. Sudhoff, Der Gesellschaftsvertrag der GmbH, München, 1969. с. 355. За швајцарско право исто: von Steiger, Die Gesellschaft mit beschränkter Haftung, у: Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, V. Band, Obligationenrecht, Zürich 1965 с. 530.

2. Види о иступању члана више у нашем раду: Иступање члана из друштва са ограниченом одговорношћу, Право и привреда, 5-8/2002.

ра се само општи институт искључења члана друштва са ограниченом одговорношћу из оправданих разлога, без института кадуцирања.

2. Разлози искључења

Члан се из друштва не може искључити произвољно, из било ког разлога, јер би се то противило природи чланства. У упоредном праву је углавном прихваћен став да се члан друштва може искључити само из важних разлога.³⁾

У нашем Закону о предузећима су за општи институт искључења члана предвиђене две групе разлога. Члан друштва са ограниченом одговорношћу може према закону бити искључен:

- ако не испуни обавезе утврђене уговором о оснивању друштва или
- из других оправданих разлога.⁴⁾

Као што се види, наш закон говори о оправданим, а не важним разлозима, али се у суштини ради о истој идеји и истом правном стандарду.

Неиспуњавање обавеза из уговора о оснивању друштва је по закону увек оправдан разлог за искључење. Закон при томе не прави никакву разлику између појединих обавеза. Према томе, неиспуњавање било које обавезе члана предвиђене уговором о оснивању је истовремено и оправдан разлог за искључење. Због оваквог законског правила није потребно тим уговором посебно навести да се неиспуњавање сваке предвиђене обавезе члана сматра оправданим разлогом за искључење. С друге стране, међутим, уговором о оснивању би се могло предвидети да неиспуњавање неких обавеза члана не представља оправдани разлог за искључење члана. Ако уговором о оснивању није међутим, предвиђен никакав изузетак од законског правила, тада би неиспуњавање било које обавезе члана предвиђене тим уговором представљало оправдан разлог за искључење, без обзира што по свом значају неиспуњене неке обавезе не би, иначе, било квалификовано као оправдан разлог.

Које су то обавезе, зависиће од садржине уговора о оснивању. У сваком случају у те обавезе не треба убројати обавезу уношења улога у друштво, јер је то основ за искључење у посебном поступку кадуцирања. Од других обавеза то могу бити обавезе на споредну чинидбу, обавезе допунске уплате и друге обавезе, под условом да су недвосмислено утврђене уговором о оснивању друштва.

У Закону о предузећима се ништа не говори о степену повреде обавезе предвиђене уговором о оснивању. То значи да се свака повреда оваквих обавеза по закону сматра оправданим разлогом за искључење члана из друштва. Овакво решење је несумњиво веома строго и у упоредном праву неуобичајено. Пошто искључење члана из друштва производи тешке последице за тог члана, али и озбиљне

3. За немачко право види тако напр: Ваumbach-Hueck, GmbH-Gesetz, 13., neubearbeitete Auflage, München, 1970, с. 148, а за швајцарско право: von Steiger, оп цит, с. 529, као и чл. 822 ст. 3 Закона о облигацијама Швајцарске.

4. В. чл. 388 ст. 1 ЗОП-а.

последнице за само друштво, то се искључење сматра крајњом мером,⁵⁾ оно је *ultima ratio*⁶⁾, при решавању проблема који су у друштву настали, па се важним разлогом сматрају само тешке повреде обавеза од стране неког члана.⁷⁾

За постојање повреде уговорне обавезе предвиђене уговором о оснивању друштва није одлучујућа кривица члана. Законом је неиспуњење обавезе утврђено објективно, независно од кривице члана ("...ако не испуни обавезе утврђене уговором о оснивању друштва...")⁸⁾ што је разумљиво, јер тешкоће у функционисању друштва због неиспуњења обавеза неког члана, могу бити једнако озбиљне и када члан није крив за неиспуњење. Кривица члана није неопходна претпоставка за искључење ни у другим правима.⁹⁾

Други оправдани разлози за искључење су сви они који се као такви могу квалификовати, а не представљају неиспуњење неке обавезе предвиђене уговором о оснивању. Ти други оправдани разлози могу бити утврђени уговором о оснивању и тада они имају својство оправданих разлога и када без такве квалификације у уговору објективно, због свог значаја, не би сами по себи могли бити квалификовани као оправдани разлози. Уколико, међутим, други оправдани разлози нису утврђено овим уговором, остаје да се у сваком конкретном случају процењује да ли неки разлог представља оправдани разлог за искључење члана из друштва или не.

Разлози наведени у уговору о оснивању делују само према члановима који су тај уговор прихватили. Накнадне измене уговора у том погледу обавезују само чланове који су на њих пристали.

Разлози наведени у уговору о оснивању морају бити одређени, јасно прецизирани. Не би се могла сматрати ваљаном одредба у уговору према којој је оправдан разлог сваки разлог који као такав утврди скупштина друштва.¹⁰⁾

Који би могли бити критеријуми за утврђивање оправданости разлога за искључење? У упоредном праву су утврђени неки од тих критеријума који би могли бити прихватљиви и за наше право. Тако се сматра да важни или оправдани разлози могу бити како у личности члана, тако и у његовом понашању. Чињенице које се тичу личности члана или његовог понашања морају бити такве да је због њих даље постојање друштва за њих постало неприхватљиво или бар да је постало опасно угрожено.¹¹⁾ Критеријуми за утврђивање важних разлога су посебно систематично и прегнантно дати у Нацрту новог Закона о друштвима са ограниченом одговорношћу Владе Немачке из 1972. године у коме је предвиђено да "*важан*

5. Упор. напр. Altmeppen u: Roth/Altmeppen, GmbH, Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, 3. neubearbeitete Auflage, München, 1997. с. 642.

6. Steiger, оп. цит. с. 537.

7. За немачко право тако: Vaumbach/Hueck, оп. цит. с. 148.

8. В. чл. 388 ст. 1 ЗОП-а.

9. За немачко право види напр.: Vaumbach/Hueck, ibidem; за швајцарско право: Steiger, оп. цит. с. 537.

10. Сличан став постоји и у немачком праву. В. напр. Beckisches Handbuch der GmbH (Zätzsch), München, 1995. с.799.

11. Vaumbach/Hueck, оп. цит. 148.

разлог, наиме, постоји када члан својом личношћу или понашањем достигање циља друштва учини немогућим или озбиљно угроженим, или када се иначе због личности или понашања члана његов даљи опстанак у друштву показује као неједноставним".¹²⁾ При томе искључење није допуштено ако друштво "претеће тешкоће" може отклонити другим средствима.¹³⁾ Овакви критеријуми би могли бити прихватљиви и при процењивању оправданости разлога за искључење у нашем праву.

Приликом процењивања оправданости разлога за искључење морају се узимати у обзир све околности конкретног случаја. Посебно при томе треба имати у виду и карактер конкретног друштва. Наиме, околности у вези са личношћу или понашањем члана су за овакву квалификацију, утолико значајније уколико конкретно друштво има у себи више персоналистичких елемената.¹⁴⁾ То, међутим, никако не значи да и код изразито капиталистичких друштава са ограниченом одговорношћу разлози који се тичу личности члана или његовог понашања не могу бити оправдани разлози за искључење.¹⁵⁾

Као оправдани разлози за искључење могу се навести, пре свега, они који произлазе из самог закона. Тако би свако озбиљно кршење обавезе лојалности члана могло бити оправдан разлог за његово искључење, посебно кршење оних видова те обавезе који су посебно регулисани законом. У такве случајеве пре свега улази кршење забране конкуренције. Законом о предузећима је изричито регулисано да кршење ове забране одн. клаузуле конкуренције може довести до искључења члана из друштва са ограниченом одговорношћу.¹⁶⁾ Али, у такве случајеве би се могла убројати и друга, по закону неприхватљива, понашања члана друштва, као што је непоштовање клаузуле о конфликтности интереса¹⁷⁾ и др.

Оправдан разлог за искључење могу представљати и лична својства члана или његово понашање пре закључења уговора о оснивању друштва. У такве разлоге би напр. требало убројати неистинито представљање нивоа образовања или стручности члана, прикривање чињенице да је био осуђиван за одређена кривична дела, посебно она из привредне сфере и сл.

Коначно, оправдан разлог за искључење може бити и онај који није предвиђен уговором о оснивању друштва, а није ни законом утврђен као неприхватљиво понашање члана друштва. Такви разлози би могли бити други, законом неименовани облици повреде обавезе лојалности члана, али и други разлози, за које члан није одговоран, али који објективно, због свог постојања представљају оправдан разлог. Такви би били разлози који објективно доводе у питање даље постојање

12. Altmeppen, оп. цит. с. 642.

13. Ibidem.

14. Altmeppen, оп. цит. 642.

15. Ibidem.

16. В. чл. 92 ст. 1 и 4. ЗОП-а.

17. В. чл. 93 ЗОП-а.

друштва, због тога што угрожавају остваривање циља друштва, или због тога што је за друге чланове друштва даљиостанак неког члана у друштву неподношљив.

Као и код неиспуњавања уговором предвиђених обавеза, тако и код других оправданих разлога кривица члана није одлучујућа, мада може бити важна индикација за утврђивање "оправданости" разлога.

Иначе, уговором о оснивању или статутом друштва не може се искључити право друштва на искључење члана.¹⁸⁾

3. Одлука о искључењу

За спровођење поступка искључења активно је легитимисано само друштво, не и други чланови. Овакво правило као неспорно важи и у упоредном праву.¹⁹⁾

У праву друштава са ограниченом одговорношћу су позната два система искључења члана. Први систем је систем судског искључења. Његова суштина је у томе да се искључење члана врши судском одлуком, на захтев друштва. Претпоставка за подношење тужбе за искључење је претходно доношење одлуке скупштине друштва односно скупа чланова друштва о искључењу. Такав систем је присутан у многим правима, између осталих у немачком и швајцарском праву.²⁰⁾ За подношење тужбе за искључење овлашћено је само друштво, преко свог заступника, али не и други чланови друштва.

Други систем се може назвати аутономним системом одн. системом аутономног одлучивања. У овом систему искључење члана се врши одлуком скупштине одн. скупа чланова друштва, а не судском одлуком по тужби друштва. Овом систему припада и наше право.²¹⁾

У нашем праву одлуку о искључењу доноси скупштина друштва. Ако скупштина у друштву није организована као посебан орган, одлуку доноси скуп чланова друштва.

Одлука се у нашем праву доноси квалификованом већином. Сматра се да је одлука донета ако је добила већину од укупног броја гласова у друштву.²²⁾ Ова законска норма је когентног карактера, уговором о оснивању или статутом друштва се законом утврђена већина не би могла смањивати.

Приликом доношења одлуке о искључењу, члан друштва о чијем се искључењу одлучује не може гласати.²³⁾ Слична решења постоје и у неким другим правима.²⁴⁾ С обзиром на овакву законску норму може се поставити питање да ли се гла-

18. В. чл. 389 ст. 3 ЗОП-а.

19. За немачко право упор.: *Becksches Handbuch der GmbH*, 1995. с. 797; за швајцарско: Steiger, оп. цит. 537.

20. В. Vaumbach/Duden, оп. цит. 149; *Becksches Handbuch der GmbH*, с. 797; Altmeppen, оп. цит. 642; Steiger, оп. цит. 538;

21. В. чл. 388. ЗОП-а.

22. В. чл. 388 ст. 1 ЗОП-а.

23. В. чл. 388. ст. 2 ЗОП-а.

24. Упор. *Becksches Handbuch der GmbH* с. 797.

сови који припадају члану о чијем се искључењу одлучује урачунавају у укупан број гласова у друштву или не. Одговор на ово питање није једноставно дати. У прилог позитивног одговора би се могла навести бар два разлога. С једне стране сама стилизација законске норме упућује на овакав закључак ("члан друштва ...не може гласати о свом искључењу" - не говори се, дакле, о томе да нема право гласа) а с друге стране искључење, као крајња мера, би требало да се рестриктивно примењује, па би, у случају нејасних или непрецизних законских норми тумачење требало да иде у корист останка члана у друштву. С друге стране, међутим, овакво тумачење у свом крајњем резултату, значи да мањински чланови никада не могу искључити већинског члана друштва,²⁵⁾ без обзира што постоје оправдани разлози предвиђени уговором о оснивању друштва. Њима би на тај начин остала само могућност иступања из друштва уз захтевање евентуалне накнаде штете коју су због иступања претрпели. Тиме би се, између осталог, нарушавао и принцип једнаког третмана чланова друштва. Због тога би ипак, по нашем мишљењу прихватљивије било законску одредбу тако тумачити да се гласови члана о чијем се искључењу одлучује не убрајају у укупне гласове у друштву. Додуше, при таквом тумачењу би мањински чланови могли искључити већинског члана из друштва, али би он увек могао да такву одлуку побија у судском спору, ако сматра да је она неоснована.²⁶⁾

У закону је садржано и једно специфично правило за двочлана друштва са ограниченом одговорношћу. Наиме, ако друштво има само два члана "један члан не може донети одлуку о искључењу другог члана."²⁷⁾ Смисао овакве норме је нејасан. Такво правило је, додуше, некада важило у правима која нису прихватала једночлана друштва, али је данас скоро у свим правима прихваћено да је друштво са ограниченом одговорношћу могуће као једночлано, не само накнадним стицањем свих удела друштва у једној руци, већ и приликом оснивања. У том смислу је извршена и хармонизација права у Европској унији.²⁸⁾ У неким националним правима је због тога могуће применити институт искључења из чланства и у двочланим друштвима.²⁹⁾ Решење садржано у нашем закону онемогућава примену института искључења у двочланим друштвима и када су испуњени законски услови, тј. када за то постоје оправдани разлози (напр. и када су они изричито предвиђени уговором о оснивању друштва). Овакво правило би, по нашем мишљењу *de lege ferenda* требало напустити и дозволити искључење члана и у двочланим друштвима. У

25. Овакво решење изричито је садржано у чл. 822 ст. 3 Швајцарског закона о облигацијама, према којем одлуку о искључењу може донети само већина чланова, која истовремено представља већину основног капитала друштва.

26. У том смислу изјашњава се и владајуће мишљење у немачкој правној теорији, јер се задовољава са "већином гласова осталих чланова друштва" - В. Becksches Handbuch der GmbH, *ibidem*.

27. В. чл. 388 ст. 4. ЗОП-а.

28. У Директиви ЕУ 89/667 изричито је предвиђена могућност постојања једночланих друштава са ограниченом одговорношћу.

29. В. Becksches Handbuch der GmbH с. 797; Vaumbach/Hueck, *оп. цит.* с. 149.

том случају би, као и код искључења члана са већинским уделом, искљученом члану остала могућност да у судском спору побија донету одлуку о искључењу, па би о оправданости разлога за искључење на крају објективно одлучивао суд. Овако, при постојећем законском решењу, другом члану остаје само могућност да сам иступи из друштва, док би члан за кога постоје оправдани разлози за искључење остао у друштву.

Ако постоје разлози за искључење код свих чланова, тада се сматра да право на одлучивање о искључењу имају чланови код којих су ти разлози мање заступљени. Уколико би разлози били подједнако заступљени код свих чланова, одлука о искључењу се не би могла донети, излаз би се могао наћи само у иступању појединих чланова или у ликвидацији друштва.³⁰⁾

Ако се две групе чланова међусобно искључе, тада је решење могуће само покретањем судског спора, одн. доношењем правоснажне судске одлуке.

Искључени члан може, иначе, покренути спор пред судом у року од 60 дана од дана када му је достављена одлука о искључењу.

4. Правна дејства искључења

Искључење члана из друштва производи друштвеноправна (корпоративно-правна) и имовинскоправна дејства.

4.1. Друштвеноправна (корпоративноправна) дејства

Искључењем престаје чланство искљученог члана у друштву. Тренутак престанка чланства зависи од тога да ли је поводом донете одлуке о искључењу покренут судски спор или не. Ако је спор покренут, чланство у друштву престаје у тренутку доношења правоснажне судске одлуке о искључењу, а ако спор није покренут, даном доношења одлуке о искључењу.³¹⁾

Друштвеноправна дејства искључење производи како у унутрашњем односу у друштву, тако и у спољашњем односу према трећим лицима. У односима унутар друштва искључење производи престанак чланског односа. Од тренутка престанка чланског односа престају чланска права и обавезе искљученог члана. Остају само права и обавезе искљученог члана које не проистичу из чланства, већ се заснивају на индивидуалном односу искљученог члана и друштва, као што су право на заступање по основу пуномоћства и сл. У спољашњем односу према трећим лицима искључење би требало да производи дејства тек уписом искључења у судски регистар, односно од тренутка када је савесно треће лице стекло сазнање о том искључењу (напр. на основу обавештења које је добило од друштва).³²⁾

30. Упор. Altmeyden, оп. цит. с. 642.

31. В. чл. 389 ст. 2 ЗОП-а.

32. Упор. Steiner, оп. цит. 533-534.

4.2. Имовинскоправна дејства

Искључени члан друштва има право на накнаду процењене вредности свог удела,³³⁾ а друштво има право на накнаду штете проузроковане искључењем члана.³⁴⁾

а) Накнада процењене вредности удела. Право члана на накнаду процењене вредности удела је његово основно имовинско право при искључењу из друштва. Искључење нема никакав казни карактер, па искључени члан не треба да претрпи финансијску штету.³⁵⁾ За разлику од права на накнаду вредности удела члана који иступа из друштва, право на накнаду искљученог члана се не може искључити или умањити уговором о оснивању друштва. Овакав члан не напушта друштво својевољно већ принудно, па му се накнада вредности удела мора признати. Начин процене вредности удела се може одредити уговором о оснивању друштва, а ако се то не учини, процена ће се вршити на основу правила струке.³⁶⁾

За разлику од решења у неким другим правима у којима искључени члан има право на накнаду стварне вредности удела,³⁷⁾ у нашем праву он има право на накнаду процењене вредности удела.

У погледу питања у ком тренутку се процењује вредност удела искљученог члана требало би сматрати да је то тренутак престанка чланског односа.

Право на накнаду вредности удела постаје потраживање искљученог члана у тренутку њеног утврђивања од стране друштва, односно од тренутка прихватања тако утврђене накнаде од стране искљученог члана, а ако је искључени члан покренуо спор поводом висине те накнаде, у тренутку правоснажности судске одлуке о томе. Ово потраживање доспева у тренутку његовог неспорног утврђивања.³⁸⁾

На висину вредности накнаде процењене вредности удела не утиче чињеница да ли је искључени члан крив за искључење. Висина накнаде се утврђује објективно, на основу примене правила за процену, а друштву остаје само евентуални захтев за накнаду штете коју је претрпело због искључења члана.³⁹⁾

На терет којих средстава друштво може исплатити накнаду процењене вредности удела? Одговор на ово питање је повезан са питањем какво је дејство искључења на удео искљученог члана.

Начелно, искључење члана доводи до престанка његовог чланског односа у друштву, али не и до престанка чланства уопште.⁴⁰⁾ Удео искљученог члана не престаје, већ се ставља на располагање друштву. Друштво има право да одлучи

33. В. чл. 389. ст. 1 ЗОП-а.

34. Чл. 388. ст. 5 ЗОП-а.

35. Ваумбах/Хуек, оп. цит. с. 150.

36. Процена се врши на исти начин као и код процене вредности удела при иступању члана из друштва. Види о овоме више: Шогоров, Иступање члана из друштва са ограниченом одговорношћу, Право и привреда 5-8/2002.

37. Упор. Steiger, оп. цит. с. 544.

38. В. Steiner, оп. цит. 543.

39. Исто правило важи и у поредном праву. Упор.: Steiger, оп. цит. с. 541.

40. В. Ваумбах/Хуек, оп. цит. с. 149.

како ће располагати тим уделом. Оно искључењем не постаје нови ималац удела, већ само стиче право да њиме располаже. При томе друштво може уделом располагати на различите начине.⁴¹⁾

Друштво може, пре свега, одлучити да удео искљученог члана прода неком члану односно члановима друштва или неком трећем лицу. Приликом продаје чланови друштва имају право прече куповине удела, у складу са законом и уговором о оснивању друштва. Ако је цена по којој се удео прода већа од процењене вредности удела, друштво је дужно да искљученом члану исплати само процењену вредност удела, а евентуалну разлику задржава за себе. Ова разлика би се, међутим, морала урачунати у накнаду штете коју друштво евентуално потражује од искљученог члана. С друге стране, ако је продајна цена мања од процењене, друштво такође исплаћује процењену вредност, а недостајући износ мора надоместити из сопствене имовине. То се може учинити из средстава факултативних и обавезних резерви и нераспоређене добити, односно из свих средстава, изузев основног капитала. Ако би се део накнаде платио и на терет основног капитала, то би било могуће само уз истовремено смањење основног капитала друштва за износ тог дела накнаде.

Друга је могућност да друштво из својих слободних средстава (средства резерви, нераспоређена добит) исплати искљученом члану накнаду процењене вредности удела, без продаје удела члановима друштва или трећим лицима. У том случају удео припада друштву и постаје његов сопствени удео. Са таквим сопственим уделом друштво може поступити на начин на који може и са другим својим сопственим уделима. Такав удео друштво може касније продати, а може га и повући уз снижавање основног капитала.⁴²⁾

При свакој продаји удела другим члановима, трећим лицима или самом друштву, искључени члан је обавезан на садејство у преносу, што се по потреби може исходити посебном судском одлуком.⁴³⁾

Коначно, трећа је могућност да друштво принудно повуче удео и да исплати процењену вредност удела искљученом члану. За реализацију ове могућности садејство искљученог члана није потребно.

б) Право друштва на накнаду штете. Друштво има право да од искљученог члана захтева накнаду штете коју је због искључења претрпело. За одговорност искљученог члана није битно да ли је за искључење био крив или не, довољно је да се утврди да је искључење проузроковало штету за друштво, што значи да је довољно утврђивање узрочно-последичног односа између искључења члана (не између разлога за искључење) и настале штете.

41. Право избора је признато друштву и у другим правима. В. напр. Becksches Handbuch der GmbH с. 798.

42. Упор. Steiger, оп. цит. с. 544.

43. Becksches Handbuch der GmbH с. 800.

Stevan Šogorov, Ph.D.
Professor, Faculty of Law, Novi Sad

Expulsion of a Member of a Limited Liability Company

Summary

The paper analyzes general legal institute of the expulsion of a member of a limited liability company for important or justified reasons, apart from expulsion for his failure to meet the commitment to bring his stake into the company assets. After introductory notes the reasons for expulsion that can be regarded as justified according to law or its memorandum of association, are discussed. Such reasons are non meeting any of the commitments set out in the memorandum of association, apart from degree of that breach and other good reasons concerning personality or conduct of the member notwithstanding his guilt. Decision on expulsion of a member is taken at the General Meeting, by simple majority of the total number of votes and that member may not vote concerning his expulsion. The author argue for the solution that votes pertaining to that member should not count in the total number of votes and criticizes the solution in the Law according to which the decision on expulsion can not be taken by limited liability company with only two members. In conclusion corporate and property legal consequences are discussed. By expulsion a membership terminates, but not the membership as such, i.e. the stake of expelled member. Company has the right to decide on selling that stake to other members or third persons or buy it and hold as its stake or withdraw, and is obliged to pay compensation for appraised value of his stake.

Key words: *limited liability company, expulsion of a member, decision on expulsion*